

Практичне заняття №5
«Правове регулювання в галузі праці»

Завдання 1.

Сформувати обов'язки та додаткові умови трудового договору.

Обов'язкові умови трудового договору	Додаткові умови трудового договору

Завдання 2.

Охарактеризувати контракт як найпоширеніший вид трудового договору.

Переваги контракту	Ризики контракту

Завдання 3.

Правове регулювання трудових відносин в сучасних умовах:

а) особливості праці неповнолітніх;

б) правове регулювання робочого часу, види робочого часу;

в) правове регулювання часу відпочинку, види часу відпочинку;

г) правове регулювання відпусток, класифікація відпусток;

д) санкції у трудовій галузі права, матеріальна та дисциплінарна відповідальність

Завдання 4.

Розв'яжіть правові, юридичні задачі:

1. 17-річна Тетяна Красива у квітні влаштувалася на роботу в поштове відділення листоношею відповіла на всі питання і виграла 5- денну подорож до Умані. Коли ж вона звернулася до завідуючої поштовим відділенням з проханням надати їй основну щорічну відпустку, та відмовила їй, бо Тетяна не відпрацювала належних шість місяців, що згідно із законодавством надає право на таку відпустку.

А) Якими є порядок надання і тривалість відпустки неповнолітніх працівників?

Б) Чи правомірні дії завідуючої поштовим відділенням? Відповідь обґрунтуйте.

2. 17-літній Валентин улаштувався на роботу. Ніяких пільг на роботі він не отримав. *Дайте консультацію для юнака.*

3. Робітник проспав і запізнився на робочу зміну на 3 год і 5 хв. Він попросив вибачення в бригадира, проте його звільнили з роботи. *Дайте консультацію для робітника.*

4. На підприємстві відбувається скорочення штату працівників. Бригадир запропонував своїм працівникам написати у зв'язку з цим заяву про звільнення за власним бажанням. *Дайте консультацію для робітника.*

5. Адміністрація підприємства видала наказ про залучення окремих працівників до роботи у вихідні дні для виконання невідкладних вантажно-розвантажувальних робіт із метою запобігання рухомого складу в пунктах відправлення та призначення. Чи мала адміністрація підприємства на це право? Свою відповідь обґрунтуйте.

6. Під час укладання трудового договору із 17-річним Олегом керівник підприємства наполягав на 38-годинному робочому тижні та наданні працюючому відпустки тривалістю 30 календарних днів. Яких порушень припустився власник підприємства?

7. 22-річній Марії було відмовлено в прийомі на роботу у зв'язку з її вагітністю. Керівник підприємства мотивував тим, що підприємство не в змозі буде виплатити допомогу з вагітності й пологів у зв'язку з фінансовими проблемами. Чи правомірні дії адміністрації? Свою відповідь обґрунтуйте.

8. . Робітник Петренко, який працював на заводі, знайшов собі іншу роботу в одній із приватних фірм. Наступного дня Петренко попередив майстра про те, що звільняється, а після обідньої перерви зовсім пішов із роботи. Прокоментуйте дії Петренко.

9. Через скрутне матеріальне становище працівник Деркач вирішив відмовитися від щорічної відпустки, але на підприємстві йому пояснили, що він обов'язково має взяти відпустку. Деркач має намір спростувати це. Прокоментуйте цей випадок згідно із Законом України «Про відпустки».

10. У працівника Сергієва раптово захворіла мати. Сергієв звернувся до керівника підприємства з проханням надати йому відпустку за власний рахунок на три тижні, оскільки мати потребувала стороннього догляду. Йому було відмовлено у зв'язку з необхідністю безперебійної роботи підприємства й небажанням керівництва залучати на підприємство нових людей. Прокоментуйте цю ситуацію.

Завдання 5.

Виконайте тестове завдання, по варіантах:

I варіант – I рівень (1-11), II рівень (1-25), III рівень (1-3,7)

II варіант – I рівень (12-22), II рівень (26-50), III рівень (4-7)

I рівень. Оберіть чи правильним є твердження:

1. Надурочні роботи не повинні перевищувати 4 годин протягом двох днів підряд? 1) так; 2) ні
2. Про наступне вивільнення працівників персонально попереджають не пізніше ніж за два місяці. 1) так; 2) ні
3. На роботах з особливим характером праці робочий день може бути поділено на частини. 1) так; 2) ні
4. При роботі в нічний час встановлена тривалість роботи дорівнює тривалості роботи в денний час. 1) так; 2) ні
5. Працівникам надається перерва для відпочинку і харчування тривалістю не менше 1 години. 1) так; 2) ні

6. Компенсація за роботу у вихідний день встановлюється у грошовій формі у подвійному розмірі. 1) так; 2) ні
7. Дні тимчасової непрацездатності до щорічних відпусток не включаються: 1) так; 2) ні
8. Мінімальна заробітна плата є обов'язковою на всій території України. 1) так; 2) ні
9. За відрядженими працівниками на час відрядження зберігається середній заробіток. 1) так; 2) ні
10. Після кожного дня здавання крові працівнику – донору надається вихідний день. 1) так; 2) ні
11. Компенсація за роботу у вихідний день встановлюється у вигляді іншого дня відпочинку. 1) так; 2) ні
12. До мінімальної заробітної плати включаються доплати, надбавки, заохочувальні та компенсаційні виплати. 1) так; 2) ні
13. Оплата праці може проводитися лише за результатами праці індивідуальних робіт. 1) так; 2) ні
14. Працівники які працюють за сумісництвом одержують заробітну плату за фактично виконану роботу. 1) так; 2) ні
15. Про наступне вивільнення працівників попереджають через представника не пізніше ніж за два місяці. 1) так; 2) ні
16. На передодні святкових днів тривалість роботи скорочується на 2 години. 1) так; 2) ні
17. Заробітна плата не підлягає індексації. 1) так; 2) ні
18. Про наступне вивільнення працівників персонально попереджають не пізніше ніж за два тижні. 1) так; 2) ні
19. Про наступне вивільнення власник доводить до відома державної служби зайнятості не пізніше ніж за два місяці. 1) так; 2) ні
20. При роботі в нічний час встановлена тривалість роботи скорочується на одну годину. 1) так; 2) ні
21. Напередодні вихідних днів тривалість роботи при шестиденному робочому тижні не може перевищувати 5 годин. 1) так; 2) ні
22. Час перерви працівники використовують на власний розсуд, але на цей час працівники не можуть відлучатися з місця роботи.

II рівень (оберіть одну правильну відповідь)

1. Для працівників віком від 15 до 16 років тривалість робочого часу на тиждень становить:
А) **40** годин
Б) **24** години

В) 36 годин

Г) 38 годин

2. Якщо працівник не витримав строку випробування, то він звільняється :

А) за власним бажанням

Б) за угодою сторін трудового договору

В) у зв'язку з невідповідністю виконуваний роботі Г) у зв'язку з результатами випробування

3. Трудовий договір укладається у формі:

А) як правило, у письмовій

Б) переважно в усній

В) залежить від домовленості сторін

Г) в окремих випадках обов'язково в письмовій

4. За заподіяну шкоду сторони трудового договору несуть відповідальність:

А) матеріальну і моральну

Б) матеріальну і громадську В) моральну і майнову

Г) майнову і адміністративну

5. Є такі види робочого тижня:

А) шестиденний і п'ятиденний

Б) скорочений і неповний

В) нормований і ненормований Г) нормальний і неповний

6. Тривалість робочого часу в Україні встановлюється:

А) власником

Б) трудовим колективом

В) профспілковим органом

Г) державою

7. Надурочні роботи компенсуються:

А) відгулом

Б) оголошенням подяки

В) підвищеною оплатою

Г) додатковою відпусткою

8. Види трудових договорів за строком:

- А) безстрокові
- Б) строкові
- В) на тимчасову та сезонну роботу
- Г) на виконання роботи за сумісництвом
- Д) на час виконання певної роботи

9. Власник або уповноважений ним орган має право розірвати трудовий договір з таких підстав:

- А) після закінчення строку договору
- Б) через прогул
- В) через втрату довіри до працівника
- Г) закон передбачає загальні та додаткові підстави
- Д) через недостатню кваліфікацію окремого працівника

10. За порушення законодавства про оплату праці винні особи притягуються до відповідальності:

- А) матеріальної і адміністративної
- Б) адміністративної і кримінальної
- В) кримінальної і матеріальної

11. Тривалість скороченого робочого часу встановлюється:

- А) власником
- Б) трудовим колективом
- В) профспілковим органом
- Г) державою

12. Ненормований робочий час компенсується:

- А) відгулом
- Б) оголошенням подяки
- В) підвищеною оплатою
- Г) додатковою відпусткою

13. Праця в разі відхилення від нормальних умов – це робота:

- А) за тимчасовим чи сезонним трудовим договором
- Б) за трудовим контрактом
- В) надурочно, у святкові, неробочі, вихідні дні
- Г) у нічний час, за час простою, виготовлення бракованої продукції
- Д) неповнолітніх протягом скороченого робочого дня

14. За порушення законодавства про оплату праці винні особи притягаються до відповідальності:

- А) кримінальної
- Б) матеріальної
- В) адміністративної
- Г) дисциплінарної
- Д) громадської
- Ж) профспілкової

15. Форма виплати заробітної плати:

- А) грошові знаки України
- Б) будь які грошові знаки
- В) банківські чеки
- Г) натуральні виплати

16. Заробітна плата повинна виплачуватися:

- А) два рази на місяць
- Б) один раз на місяць
- В) за угодою сторін
- Д) залежить від видів робіт

17. (оберіть декілька правильних відповідей) Підвищена оплата праці встановлюється :

- А) на важких роботах
- Б) на роботах з особливими природними географічними та геологічними умовами
- В) на роботах з небезпечними умовами праці
- Г) на роботах з умовами підвищеного ризику для здоров'я
- Д) якщо працівник закінчив навчальний заклад з відзнакою
- Ж) у нічний час
- З) у святкові та неробочі дні

18. Тривалість щоденного безперервного відпочинку повинна бути :

- А) не менш ніж **42** години
- Б) не менш **40** годин
- В) не менш **36** годин
- Г) не менш **30** годин

19. Щорічна відпустка на вимогу працівника повинна бути перенесена на інший період у випадках:
- А) порушення власником терміну повідомлення працівника про час надання відпустки
  - Б) несвоєчасної виплати власником заробітної плати за час щорічної відпустки
  - В) тимчасової непрацездатності
  - Г) виконання працівником державних або громадських обов'язків
  - Д) настання строку відпустки у зв'язку з вагітністю і пологами
- 3) збігу щорічної відпустки з відпусткою з навчанням
- И) за сімейними обставинами
20. Власник зобов'язаний встановити неповний робочий день на вимогу:
- А) вагітної жінки
  - Б) жінок, що мають дітей віком до 3 років
  - В) особі, що здійснює нагляд за хворим членом сім'ї Г) пенсіонера
  - Д) неповнолітнього працівника
22. Граничні норми застосування надурочних робіт:
- А) не більше 4 годин протягом двох днів підряд
  - Б) 120 годин на рік
  - В) не більше половини тривалості тижневого робочого часу
  - Г) не більше 4 годин на день
23. Вихідна допомога у розмірі не менше тримісячного середнього заробітку виплачується у випадках розірвання трудового договору:
- А) внаслідок порушення власником законодавства про працю
  - Б) звільнення за власним бажанням
  - В) у разі змін в організації виробництва і праці
  - Г) внаслідок порушення власником умов трудового чи колективного договору
24. Тривалість неповного робочого часу встановлюється з ініціативи:
- А) власника
  - Б) трудового колективу
  - В) профспілкового органу
  - Г) працівника
25. Трудовий договір укладається на певний строк:
- А) за бажанням працівника

- Б) при укладенні трудового контракту
- В) тільки з повнолітнім працівником
- Г) за угодою сторін
- Д) коли трудові відносини не можуть бути встановлені на невизначений строк

26. Випробування не може бути встановлено:

- А) для неповнолітніх
- Б) для жінок, які мають дітей до **15** років
- В) для осіб звільнених з Збройних Сил України
- Г) для молодих спеціалістів після закінчення навчальних закладів

27. Початок і закінчення роботи визначається:

- А) за угодою сторін
- Б) графіком змінності
- В) правилами внутрішнього трудового розпорядку
- Г) колективним договором
- Д) трудовим договором

28. Відомості про оплату праці працівника надаються:

- А) за згодою або на вимогу працівника
- Б) на вимогу будь якого державного органу
- В) тільки на вимогу правоохоронного органу
- Г) лише у випадках передбачених законодавством
- Д) на вимогу членів сім'ї працівника

29. Додаткова оплата праці охоплює:

- А) винагороду за виконану роботу
- Б) премію за своєчасний прихід на роботу
- Г) доплати, надбавки
- Д) гарантійні та компенсаційні виплати

30. У разі збігу дня виплати заробітної плати з вихідним днем виплата провадиться:

- А) напередодні
- Б) на наступний день
- В) за угодою сторін
- Г) за бажанням працівника

31. Мінімальна заробітна плата встановлюється:

- А) робітником
- Б) роботодавцем
- В) законодавством
- Г) Міністерством труда та соціальної політики

32. Для працівників, зайнятих на роботах з шкідливими умовами праці тривалість робочого часу становить:

- А) **40** годин
- Б) **42** години
- В) **36** годин
- Г) **38** годин

33. Забороняється залучати до роботи у нічний час:

- А) вагітних жінок
- Б) жінок, що мають дітей віком до **3** років
- В) осіб до **18** років
- Г) інвалідів
- Д) пенсіонерів

34. Відсторонення працівників від роботи власником або уповноваженим ним органом допускається у разі:

- А) появи на роботі в нетверезому стані
- Б) відмови або ухилення від проходження медичного огляду
- В) відмови або ухилення від проходження інструктажу з охорони праці
- Г) вагітних жінок

35. При звільненні заробітна плата виплачується:

- А) в день звільнення
- Б) не пізніше наступного дня після звільнення
- В) протягом тижня
- Г) протягом місяця

36. Значення трудової книжки полягає в такому:

- А) вона є основним документом про трудову діяльність працівника
- Б) обов'язковому її оформленні на всіх працівників, які працюють понад **5** днів
- В) обов'язковому її заведенні на тимчасових, сезонних і позаштатних працівників
- Г) обов'язковому занесенні до неї записів про стягнення

Д) обов'язковому запису до неї причини звільнення відповідно до закону з посиланням на відповідну статтю (пункт) закону

37. Строковий трудовий договір укладається:

- А) як правило, за обопільною угодою сторін
- Б) за розсудом власника або уповноваженого органу
- В) за погодженням із профспілковою організацією
- Г) у разі досягнення працівником **18** років

38. Закон України «Про оплату праці» визначає:

- А) колективно-договірні форми оплати праці
- Б) державно-правові методи регулювання праці
- В) економічні, правові та організаційні засоби оплати праці
- Г) коло працівників, які перебувають у трудових відносинах
- Д) сферу державного та договірного регулювання праці

39. Види робочого тижня:

- А) шестиденний
- Б) п'ятиденний
- В) скорочений
- Г) неповний
- Д) нормований
- Е) ненормований

40. Обов'язкові умови трудового договору:

- А) строк
- Б) випробування
- В) оплата праці
- Г) місце роботи
- Д) трудова функція
- Е) час відпочинку

41. Строк випробування не може перевищувати:

- А) один місяць
- Б) два місяці
- В) три місяці
- Г) шість місяців

42. Надурочні роботи компенсуються:

- А) відгулом
- Б) оголошенням подяки
- В) підвищеною оплатою
- Г) додатковою відпусткою

43. Розмір заробітної плати залежить від:

- А) від складності роботи
- Б) від умов роботи
- В) від домовленості сторін
- Г) від віку працівника
- Д) професійно-ділових якостей працівника
- Ж) від результатів праці
- З) взаємовідносин із роботодавцем

44. До загальних положень визначених у Законі України „Про оплату праці” належать:

- А) поняття, розмір, структура заробітної плати
- Б) мінімальна заробітна плата
- В) максимальна заробітна плата
- Г) система організації праці

45. Працівникам, які направлені у відрядження виплачуються:

- А) вартість проїзду до місця призначення і назад
- Б) витрати по найму жилого приміщення
- В) добові
- Г) медична страховка
- Д) компенсація на відновлення після поїздки

46. Строки виплати заробітної плати встановлюються:

- А) Законом України „Про оплату праці” Б) колективним договором
- В) Кодексом законів про працю
- Г) трудовим договором

47. Для працівників віком від 16 до 18 років тривалість робочого часу на тиждень становить:

- А) 40 годин
- Б) 24 години
- В) 36 годин

Г) 38 годин

48. Час початку і закінчення роботи встановлюється :

- А) за угодою сторін
- Б) з ініціативи роботодавця
- В) правилами внутрішнього трудового розпорядку
- Г) графіками змінності

49. Вихідна допомога у розмірі одного середнього місячного заробітку виплачується у випадках розірвання трудового договору:

- А) у разі змін в організації виробництва і праці
- Б) у разі виявленої невідповідності працівника займаній посаді або виконуваній роботі
- В) прогулу
- Г) поновлення на роботі працівника який раніше виконував цю роботу Д) звільнення за власним бажанням

50. До трудової книжки не заносяться відомості:

- А) про працівника
- Б) про трудовий стаж
- В) про заохочення
- Г) про стягнення

III рівень

Встановіть відповідність у вигляді комбінації цифр і літер:

1. Які документи має право [А] або не має права [Б] вимагати власник від громадянина, який влаштовується на роботу

- 1) паспорт
- 2) довідка з місця проживання
- 3) характеристика з останнього місця роботи
- 4) трудова книжка
- 5) довідка про стан здоров'я
- 6) свідоцтво про освіту
- 7) свідоцтво про шлюб
- 8) довідка про наявність дітей
- 9) свідоцтво про народження
- 10) прописку

А _____

Б _____

2. Ознаки характерні для :

- А) сумісництва   1) укладається кілька трудових договорів
                                      2) робота виконується в межах робочого часу
                                      3) можливе лише за місцем основної роботи
- Б) суміщення   4) можливе на тому ж або іншому підприємстві
                                      5) у вільний від основної роботи час
                                      6) робота виконується в межах одного ТД

А _____

Б _____

3. Згідно КЗпП України святковими і неробочими днями [А] і робочими [Б] днями вважаються

- 1) Свято Казанської Божої матері
- 2) 31 грудня
- 3) 1 січня
- 4) День народження працівника
- 5) 8 березня
- 6) 23 лютого
- 7) Різдво Христове
- 8) 1 травня
- 9) 2 травня
- 10) 9 травня
- 11) Спас
- 12) Пасха
- 13) 24 серпня
- 14) Трійця
- 15) 28 червня
- 16) 2 січня

А _____

Б _____

4. Випробування не може встановлюватися [А] або може встановлюватися [Б] для: 1) неповнолітніх

- 2) осіб, які мають стаж роботи за фахом не менш 3 років
- 3) жінок, що мають дітей віком до 3 років
- 4) пенсіонерів
- 5) молодих фахівців після закінчення ВНЗ
- 6) інвалідів, направлених на роботу за рекомендацією МСЕ
- 7) осіб, які за попереднім місцем роботи займали керівні посади

- 8) осіб звільнених з с місць позбавлення волі
- 9) осіб, які постраждали від ліквідації наслідків Чорнобильської аварії
- 10) вагітних жінок

А _____

Б _____

5. Умови трудового договору поділяються на:

- А) основні
  - 1) місце роботи
  - 2) оплата проїзду на роботу
  - 3) випробувальний термін
- Б) додаткові
  - 4) трудова функція
  - 5) строк та час початку роботи
  - 6) надання житла
  - 7) розмір оплати

А _____

Б _____

6. Безробітними визнаються громадяни [А] та не визнаються громадяни [Б]

- 1) працездатного віку
- 2) які не мають заробітку (трудового доходу) з незалежних від них причин
- 3) зареєстровані в службі зайнятості
- 4) які не мають заробітку через відсутність належної роботи
- 5) які справді шукають роботу та здатні приступити до праці
- 6) які іноді працюють, але їм не вистачає заробітку
- 7) пенсіонери
- 8) які не працювали не менше двох місяців

А _____

Б _____

7. Встановіть правильну послідовність, показавши порядок цифрами:

Порядок укладення трудового договору

- Видання наказу або розпорядження про зарахування працівника на роботу
- Звернення особи до роботодавця з пропозицією (письмовою заявою) про укладення трудового договору
- Фактичний допуск до роботи
- Оформлення трудової книжки
- Надання необхідних документів
- Розгляд заяви роботодавцем і прийняття ним рішення